

Indhold

Forord 7

Historiske rids om tinghuse 9

Tre artikler om tingsteder og tinghuse i fortid og nutid
samt om retskredsinddelingen.

26 udvalgte tinghuse 43

En illustreret skildring af 26 tinghuse med bitingsteder, af de retskredse, de betjener,
samt af nogle af de mænd, som har forrettet tjeneste der.

Øvrige tinghuse 165

Billeder af de øvrige 56 tinghuse med bitingsteder
samt af de kollegiale retter.

Kildehenvisninger 253

og adresseliste over embeder i 26 udvalgte tinghuse

Forord

retsreformen, som træder i kraft den 1. januar 1992, sammenlægges landets 82 retskredse til 24 retskredse og en lang række hovedtingsteder, alle nuværende afdelingskontorer og alle bitingsteder nedlægges som følge heraf.

Den samme omfang må ofte markante og i flere tilfælde historisk interessante tinghuse, der hidtil har rummet retslokaler og kontorer eller blot retslokaler, og dommerkontorer forventes nedlagt og vil ikke lænse tinghuse den dømmende magt og tjene som ramme for rettens pleje. Mange af dagliglivets forhold har været rettens medvirken. Borgere har ofte måttet gå den lange vej om tinghuset. Det var her, faderskaber blev fastslået, dødsfald anmeldt og dødsboer bekræftet. Det var her, notaren bevidnede oprettelse af testamentar. Det var også her, man fik tinglyst skøde over sin ejendom. Det var her, man fik dom for de penge, man havde til gode, og dom om de penge, man skyldte væk. Det var også her, fordringer blev fretdrevet ved fogdens hjælp, og i sidste ende, at en gældet gældsordning kunne blive etableret. Det var også her, det blev fastslået, om en person havde begået en strafbar lovovertrædelse, og i givet fald, at straffen for blev fastsat. Mange erindringer og anekdoter kommer til syne også til tinghusene og byens retsliv. Rettens nærhed gjorde borgerne fortrolige med retsarbejde og skabte tillid til de afgørelser, retten traf. Med den længere afstand for de fleste borgere til nye hovedtingsteder bliver det således en væsentlig opgave at bevare oplevelsen af rettens nærhed.

Bogen, som er Domstolshistorisk Selskabs første,

skal medvirke til at bevare billedet af landets tinghuse og dommerkontorer, som de ser ud i dag, og som skal – med udgangspunkt i rettens bygninger – ses som første skridt mod en beskrivelse af danske domstoles historie, der ellers kun findes belyst gennem retssager.

Bogen er redigeret af kriminaldommer Peter Garde, Retten i Hillerød, tidl. byretspræsident Claus Larsen, Københavns Byret, cand.jur. Annemarie Højer Pedersen og undertegnede, der er retspræsident ved Retten i Svendborg.

Bogens første del indeholder, dels en artikel om udviklingen fra ting over tingsted til tinghus og en artikel om udviklingen i tinghuses byggestil, dels en artikel om retskredsinddelingen gennem tiderne. Domstolshistorisk Selskab er forfatterne, museumsinspektør Tommy P. Christensen, Malmø, cand.jur. Annemarie Højer Pedersen og landsdommer Knud A. Knudsen, stor tak skyldig for deres indsats.

Bogens anden del rummer artikler om 26 særligt udvalgte tinghuse og dommerkontorer. Valget er fortrinsvis sket ud fra historiske (lokalhistoriske), geografiske og arkitektoniske kriterier. Denne del af værket er skrevet af Peter Garde. Kapitlerne om Københavns Domhus og Svendborg Tinghus er dog skrevet af Claus Larsen og undertegnede med baggrund i vor tilknytning til netop disse huse. Alle fotos i disse artikler skyldes fotograf Svend Erik Andersen. De tre sidste fotos i artiklen om Retten på Frederiksberg skyldes dog fotograf Jørgen Bresson, medens amtsmandsboligen i Hjørring er fotograferet af EC

Foto, Hjørring. Alle fotos i kapitlet om tinghusene i Korsør og Skælskør er leveret af embedet.

En katalog med fotos over landets øvrige tinghuse og dommerkontorer efter retskredsnumre udgør bogens tredje del. Grønland og Færøerne er ikke medtaget. Alle fotos er med stor beredvillighed stillet til rådighed af de enkelte embeder, hvis medarbejdere eller pårørende hertil har stået bag kameraet. Nogle fotos af Retterne i Holbæk og Roskilde er dog taget af Bjarne Nielsen, Holbæk. Fotos af Vestre landsret skyldes fotograf Lars Guldager, medens fotos af Højesteret skyldes fotograf Svend Erik Andersen. Det har – især af pladsmæssige grunde – ikke været muligt at medtage fotos af alle bygninger og lokaler, som benyttes af de enkelte retter. Redaktionen har ved udvælgelsen af fotos lagt vægt på, om de pågældende fotos er repræsentative for det enkelte embede, og har set bort fra fotos af tinghuse, hvor dette ejes af andre, typisk en kommune, og hovedsageligt har været anvendt til andre formål. I øvrigt er betegnelsen tinghus sædvanligvis brugt om den bygning, hvori retskredsens retssal(e) er beliggende. Ofte rummer samme bygning også rettens kontorer. Ved

enkelte embeder benævnes samme bygning dog som dommerhuset. Betegnelsen dommerkontor er sædvanlig brugt om den bygning eller de lokaler, hvor rettens kontorer har til huse.

Min idé om et tidsbillede af Danmarks Tinghuse ved en skelsættende reform af Danmarks Domstol ville aldrig være blevet realiseret uden redaktionschef Vivi Antonsen, Jurist- og Økonomforbundet, og Forlag A/S, der fra starten troede på ideen. Undersøgelser har produktionschef Per Kjæmpes forslag til sætning og hjælp været uundværlig. Sidst, men ikke mindst også en tak til Margot og Thorvald Dreyer, Fond for den tabsgaranti, der i sidste ende muliggjorde udgivelse af bogen.

Svendborg i oktober 2006

DOMSTOLSHISTORISK SELSKAB
Bjarne Pedersen

TINGHUS

ISBN 87-574-1415-7

9 788757 414158